

ÅOK og ÅOP i Norli Pension Livsforsikring A/S

For Bonuspensionbestanden / Norli B

Norli Pension Livsforsikring A/S (efterfølgende Norli Pension), oplyser hvert år de to nøgletal ÅOK og ÅOP på kundernes årlige pensionsoverblik. ÅOK og ÅOP står for "Årlige omkostninger i kroner" og "Årlige omkostninger i procent", og viser de samlede omkostninger, hver enkelt kunde har betalt for at have sin pensionsordning i Norli Pension.

Norli Pension ønsker at vise kunderne alle de omkostninger, der er forbundet med at have en pensionsordning i selskabet. I enkelte tilfælde er det ikke muligt at indhente alle oplysninger om omkostninger fra tredjepart. I disse tilfælde anvendes de foruddefinerede satser, som fremgår af branchehenstillingen. Der er desuden foretaget enkelte afgrænsninger undervejs.

De oplyste ÅOK og ÅOP tal er beregnet på baggrund af henstillingen fra brancheforeningen Forsikring & Pension. Læs om den fælles branchestandard på forsikringogpension.dk

I forbindelse med at Norli Pension har overtaget Bonuspensionbestanden fra Skandia Link Livsforsikring A/S med virkning per 1. januar 2018, er det valgt, at Norli Pension regner ÅOK og ÅOP for 2017, selvom denne bestand i dette år er blevet administreret af Skandia.

I denne beskrivelse er der derfor redegjort for den anvendte metode af Norli Pension, men baseret på tal, som Skandia har leveret.

Indholdsfortegnelse

Indholdsfortegnelse	2
1 Omkostningsbegreber.....	3
2 Samlede administrationsomkostninger	3
3 Samlede investeringsomkostninger.....	3
3.1 Investeringsomkostninger i danske fonde.....	3
3.2 Investeringsomkostninger i udenlandske fonde.....	4
3.3 Periodeforskydning ved opgørelse af ÅOP for fonde	4
4 Betaling for sikkerhed	4
4.1 Direkte betaling for garanti.....	4
5 Forsikringsformidleromkostninger	4
6 ÅOK for bestande, hvor ÅOK ikke er relevant.....	5
7 ÅOK for kunder der har forladt selskabet	5
8 Metodebeskrivelse og afstemning.....	5
8.1 Metodebeskrivelse.....	5
8.2 Afstemning.....	10
9 Erklæringer.....	11
9.1 Erklæring fra Norli Pension	11
9.2 Erklæring om beregning af ÅOK og ÅOP.....	12

1 Omkostningsbegreber

I henstillingen fra Forsikring & Pension arbejdes der med fire overordnede omkostningsbegreber.

- Samlede administrationsomkostninger
- Samlede investeringsomkostninger
- Betaling for sikkerhed (risikoforrentning og garantibetaling)
- Forsikringsformidleromkostninger (omkostninger til eksternt rådgiver)

2 Samlede administrationsomkostninger

De samlede administrationsomkostninger omfatter udgifter til administration, samt løbende service og rådgivning. Omkostningerne bliver trukket direkte i kundernes indbetalinger, indskud, overførsler eller i opsparingen.

Desuden indgår administrationsomkostninger vedrørende tilknyttede forsikringer som fx:

- Syge og ulykkesforsikring (SUL)
- Sundhedsforsikring, der er en integreret del af kundens pensionsordning
- Gruppelivsforsikring

3 Samlede investeringsomkostninger

Fælles for investeringsomkostningerne er, at de er trukket fra i det afkast eller den depotrente kunderne modtager. Omkostningerne dækker udgifter til investering og forvaltning af kundernes pensionsopsparinger. Det gælder både udgifter til Norli Pension og til eksterne forvaltere.

Investeringsomkostningerne fremgår direkte af selskabets regnskab, mens den del, der vedrører de underliggende aktiver, der investeres i fonde, opgøres i henhold til branchehenstillingen på baggrund af oplysninger fra de pågældende kapitalforvaltere eller de foruddefinerede satser.

3.1 Investeringsomkostninger i danske fonde

Investeringsomkostninger for danske fonde opgøres med udgangspunkt i fondenes officielle omkostningstal ÅOP, som er offentligt tilgængelige på Investering Danmarks hjemmeside: www.investering.dk

ÅOP for danske fonde består af følgende:

- Total Expense Ratio (TER) *
- Emissionstillæg og indløsningsfradrag (der medtages 1/7 del af fondens maksimale emissionstillæg og indløsningsfradrag, da det antages, at fonden ejes i 7 år) **
- Direkte omkostninger i forbindelse med porteføljepleje ***

* TER omfatter beholdningsprovision, som er honorering af distributionskanaler, honorar for investeringsrådgivning/porteføljeforvaltning, gebyr til depotselskab og udgifter til administration (som fx løn, husleje m.m.).

** Norli regner ikke emissionstillæg eller indløsningsfradrag med i fondenes ÅOP, da kunderne i Norli Pension ikke betaler disse omkostningers.

*** Fondens direkte omkostninger omfatter kurtage, eventuelle handelsafgifter og skatter. I henhold til pensionsbranchens omkostningshenstilling er indirekte handelsomkostninger, som er en del af den handlede kurs (kursspreads), ikke med i ÅOP, men er indregnet i afkastet.

3.2 Investeringsomkostninger i udenlandske fonde

Udenlandske fonde er ikke omfattet af samme regler, som i danske fonde og der stilles fx ikke krav om, at de skal beregne og offentliggøre ÅOP tal. Derfor har Forsikring og Pension henstillet til, at pensionselskaberne beregner ÅOP for udenlandske fonde, som summen af den enkelte investeringsfonds TER, som fremgår af fondenes regnskaber, tillagt fondens direkte omkostninger i forbindelse med porteføljepleje.

Hvis det ikke er muligt, at få oplyst størrelsen af en fonds direkte omkostninger for porteføljepleje, skal selskaberne ifølge henstillingen fra Forsikring & Pension anvende et omkostningstillæg jævnfør nedenstående skemaer:

T.E.R.-tillæg for udenlandske investeringsforeninger, obligationer, bp.

Aktivt Forvaltede		Passivt forvaltede	
Udviklede lande	Ikke-udviklede lande	Udviklede lande	Ikke-udviklede lande
3 bp.	11 bp.	1 bp.	0 bp.

T.E.R.-tillæg for udenlandske investeringsforeninger, aktier, bp.

Aktivt Forvaltede		Passivt forvaltede	
Udviklede lande	Ikke-udviklede lande	Udviklede lande	Ikke-udviklede lande
14 bp.	31 bp.	7 bp.	14 bp.

3.3 Periodeforskydning ved opgørelse af ÅOP for fonde

Ved opgørelsen af kundernes samlede ÅOK og ÅOP, anvendes de underliggende fondes senest offentliggjorte investeringsomkostninger på beregningstidspunktet. Det betyder i praksis, at det er forrige års ÅOP for danske fonde, henholdsvis TER for udenlandske fonde, der anvendes, da fondene typisk ikke har aflagt regnskaber eller offentliggjort nye ÅOP/TER satser, når beregningen af kundernes samlede ÅOK og ÅOP finder sted.

4 Betaling for sikkerhed

For Norli Pension indgår udgifter til risikoforrentning i opgørelsen af ÅOK med en sats beregnet ud fra det, der faktisk er trukket af overskuddet på det realiserede resultat i kontributionsgrupperne. Herudover indgår den del af nedbringelse af skyggekontoen der vedrører tidligere års ikke opnået risikoforrentning og forrentning heraf.

4.1 Direkte betaling for garanti

Kunder i Norli Pension, betaler ikke for ydelsesgaranti. Tidligere var der betalingen for garantien, der blev trukket direkte på den enkelte kundes ordning i løbet af året. I det tilfælde der har været noget tilbageløb for denne betaling, da vil det indgå i opgørelsen af ÅOK, da det derfor vil fremgå direkte på den enkelte kundes ordning.

5 Forsikringsformidleromkostninger

Omkostninger til mægler og/eller uafhængig rådgiver omfatter omkostninger for rådgivning i forbindelse med oprettelse samt løbende service. Disse omkostninger trækkes direkte i kundernes indbetalinger, indskud, overførsler eller i opsparingen.

6 ÅOK for bestande, hvor ÅOK ikke er relevant

Omkostninger, der er forbundet med hensættelser til invalideudbetalinger, oplyses ikke til kunderne. Det drejer sig om risikoforrentning, betaling for garanti og investeringsomkostninger. Summen af de omkostninger udgør post 1C i afstemningsskemaet.

7 ÅOK for kunder der har forladt selskabet

ÅOK for kunder, der har forladt selskabet, er beregnet og fordelt efter samme metode, som for kunder der fortsat er i selskabet ved årets udgang.

8 Metodebeskrivelse og afstemning

8.1 Metodebeskrivelse

Omkostningselement	Metode/kilde	Fordelingsnøgle
De samlede administrationsomkostninger	<p>De samlede administrationsomkostninger udgør summen af de gebyrer, der trækkes direkte på hver enkelt kundes ordning, samt de omkostninger, der vedrører sundhedsforsikring og gruppelivsforsikring.</p> <p>De gebyrer, der trækkes direkte på den enkelte kundes ordning, fremgår af såvel selskabets systemer, som af den detaljerede årlige oversigt kunderne kan finde ved at logge på hjemmesiden www.norlipension.dk.</p> <p>De omkostninger, der vedrører den del af kundernes indbetalinger, der anvendes til sundhedsforsikring og gruppelivsforsikring, findes i det interne regnskab for Skandia Lifeline, Mølholms årsregnskab samt den reviderede rapportering fra Forenede Gruppelivs.</p> <p>For syge- og ulykkesforsikringer kommer oplysningen fra Bonuspensionbestandens andel af SUL noten i årsregnskabet for Skandia Link Livsforsikring A/S. Da administrationsomkostninger overstiger præmien, så er medlemmets andel af administrationsomkostningerne sat lig deres præmie og den resterende andel bliver dækket af egenkapitalen (se punkt 7 og 8 i afstemningsskemaet).</p>	<p>De gebyrer, der trækkes direkte, fordeles og posteres på hver enkelt kundes ordning løbende gennem året.</p> <p>For kunder der forlader selskabet i året, udgør de månedlige fordelte gebyrer de endelige omkostninger for perioden.</p> <p>Omkostningerne vedrørende sundhedsforsikring og gruppelivsforsikring, fordeles til de kunder, der rent faktisk har haft den pågældende forsikring i året. Fordelingen sker ud fra størrelsen af den præmie der er betalt til den pågældende dækning. stninger til genforsikrings- mæglere bliver trukket som en del af de ovennævnte gebyrer, men er i afstemningsskemaet flyttet til "Omkostninger til forsikringsformidlere".</p>

	<p>Egenkapitalen dækker hele risikodelen.</p> <p>Omkostninger til genforsikringsmæglere indgår ikke længere i denne post.</p>	
Omkostnings- og risikoresultat	Den del af det regnskabsmæssige omkostningsresultat, der vedrører driftsomkostningerne, indgår heri, mens risikoresultatet vedrører risikodækninger og skader og er således ikke en del af omkostningerne for kunderne.	
De samlede investeringsomkostninger	<p>De samlede investeringsomkostninger, udgør dels Bonuspensionsbestandens andel af de omkostninger, som fremgår af årsregnskabet for Skandia Link Livsforsikring A/S under regnskabsposten "Administrationsomkostninger i forbindelse med investeringsvirksomhed"* og dels de indirekte omkostninger, der er forbundet med investeringer i fonde, værdipapirer og lignende.</p> <p>Specifikt opgøres investeringsomkostningerne for følgende fem aktiv-kategorier:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Internt administrerede obligationer • Eksternt administrerede aktiefonde • Eksternt administrerede obligationsfonde • Hedgefonde • Omkostninger fra afledte finansielle instrumenter <p>*I den udspecificerede rapportering, som ligger til grund for årsregnskabet er denne post benævnt "Administration omk investeringsaktiverne"</p> <p>Internt administrerede obligationer: For internt administrerede obligationer dækkes omkostningerne af de omkostninger der betales til Skandia Asset</p>	<p>Investeringsomkostningerne fordeles på kunderne efter deres gennemsnitlige årlige depot = (½ x primo depot) + (½ x ultimo depot).</p>

	<p>Management Fondsmæglerselskab A/S. Omkostningerne dækker forvaltning af aktiverne, herunder depotgebyrer, løn, lokaleomkostninger m.m.</p> <p>Eksternt administrerede obligations- og aktiefonde samt hedgefonde: For danske investeringsforeninger (fonde) anvendes det officielle ÅOP fra de pågældende fondes seneste regnskab, med de tilpasninger, som er beskrevet ovenfor i afsnittet "Samlede investeringsomkostninger".</p> <p>For udenlandske fonde anvendes i stedet fondenes TER (Total Expense Ratio). I TER er kurtagebetaling imidlertid ikke inkluderet og derfor indhentes de faktiske kurtageomkostninger hos de udenlandske fondsforvaltere. I enkelte tilfælde kan eller vil en udenlandsk forvalter ikke oplyse kurtageomkostningerne, så her anvendes de prædefinerede satser fra F&P.</p> <p>Afledte finansielle instrumenter: Omkostninger fra afledte finansielle instrumenter dækker over kurtage på handel med aktiederivater. Når der handles med aktiederivater betales et beløb per styk der handles til at dække brokerens omkostninger. Omkostningerne fremgår af handelsnotaerne fra brokieren og registreres per handel i porteføljesystemet.</p>	
<p>Risikoforrentning til al basiskapital</p>	<p>Omkostninger til risikoforrentning følger de regler, som er anmeldt til Finanstilsynet. Oplysningerne for året findes i note 20 i årsregnskabet for Skandia Link Livsforsikring A/S. Her findes egenkapitalens størrelse, samt risikoforrentningen i procent af egenkapitalen.</p> <p>Opgørelse af risikoforretningen er foretaget i overensstemmelse med</p>	<p>Risikoforrentningen fordeles ud på kunderne efter deres gennemsnitlige årlige depot = $(\frac{1}{2} \times \text{primo depot}) + (\frac{1}{2} \times \text{ultimo depot})$.</p> <p>Forrentning af ansvarlig lånekapital fordeles tilsvarende.</p>

	<p>selskabets anmeldelse til Finanstilsynet. Risikoforrentningen indgår i ÅOK med den sats, der er realiseret.</p> <p>Selskabet har opdelt den samlede skyggekonto primo 2017 i hvad der historisk stammer fra utilstrækkelig risikoforrentning (inkl. forrentning heraf) og der stammer fra egenkapitalens udlæg til de forsikrede (inkl. forrentning heraf). Nye regnskabsregler fra 1.1.2016 indebærer, at der ikke længere sker forrentning af skyggekontoen, og ikke opnået risikoforrentning kan ikke længere tilføres skyggekontoen.</p> <p>I 2017 har der været nedskrivning af skyggekonti som følge af genkøb samt som følge af minimumskravet for nedskrivning på 20% af den samlede skyggekonto ultimo 2015. Disse er ikke en indtægt til egenkapitalen og bidrager derfor ikke til at dække utilstrækkelig risikoforrentning. Ydermere har et positivt resultat bidraget til nedskrivning af den del af skyggekonti, der vedrører egenkapitalens historiske udlæg. Denne nedskrivning indgår derfor ikke i ÅOK.</p> <p>Skandia har ansvarlig lånekapital der udgør 70 MDKK. Forrentningen af denne er regnet ved brug af nøgletal 17 (N17) og jf. henstillingen fra F&P.</p> <p>Selskabet har ikke særlige bonushensættelser.</p>	
<p>Garantibetaling</p>	<p>Garantibetaling følger de regler, som selskabet har anmeldt til Finanstilsynet. Satsen er anmeldt til 0. Posten udgør derfor kun tilbageløb fra tidligere år. Beløbet er fordelt på hver enkelt kundes ordning.</p> <p>Summen af posten "Betaling for garanti", udgør optælling af de månedlige træk på kundernes ordning.</p>	<p>Betaling for garanti fordeles og posteres på hver enkelt kundes ordning i løbet af året. Det samlede beløb fremgår også af den detaljerede årlige oversigt, som kunderne kan finde ved at logge på hjemmesiden www.norlipension.dk.</p>

Omkostninger til forsikringsformidlere	Det faktiske beløb betalt til genforsikringsmægler, som indgår i årets regnskab, indgår i denne post.	Denne omkostning er betalt via de i "samlede administrationsomkostninger" nævnte gebyrer.
---	---	--

8.2 Afstemning

Nr.		TDKK
1A	Summen af ÅOK oplyst til kunderne	11.351
1B	Summen af ÅOK fordelt på kunder, der har forladt selskabet	73
1C	Summen af ÅOK for bestande, hvor ÅOK ikke er relevant	698
1D	Summen af endnu ikke oplyst ÅOK	15
1	Summen af ÅOK til kunderne	12.137
	Omkostningspost	TDKK
2	Administrations- og erhvervsomkostninger, jf. resultatopgørelsen	20.596
3	Leje af domicilejendom	0
4	Mægleromkostninger	90
5	Forsikringsmæssige driftsomkostninger i datterselskaber	0
6	Administrationsomkostninger hos eksterne leverandører af forsikringsydelser	24
7	Administrations- og erhvervsomkostninger forbundet med SUL-forsikringer, jf. regnskabet	1.982
8	Over-/underskud på administrations- og erhvervsomkostninger, som dækkes af basiskapitalen	-1.499
9	Investeringsomkostninger, jf. resultatopgørelsen	1.818
10	Indirekte investeringsomkostninger i fonde, datterselskaber, investeringsforeninger mv.	157
11	Over-/underskud på investeringsomkostninger, som dækkes af basiskapitalen	0
12	Investeringsomkostninger forbundet med basiskapitalen	-44
13	Risikoforrentning inkl. udligning af skyggekonti	1.684
14	Garantibetalinger	17
15	Omkostnings- og risikoresultat	-13.267
16	Øvrige omkostninger, der kan specificeres	2
17	I alt	11.560
18	Post 1 minus post 17	577

9 Erklæringer

9.1 Erklæring fra Norli Pension

Norli Pension har dags dato gennemgået og godkendt den kvalitative og kvantitative del af metodebeskrivelserne for regnskabsåret 2017.

Det er vores opfattelse, at metodebeskrivelserne er udarbejdet med udgangspunkt i henstillingen fra Forsikring & Pension om metodebeskrivelser (LP-Info 46/17).

Det er endvidere opfattelsen, at beregningen af såvel ÅOK som ÅOP samt de metodemæssige valg, der er redegjort for i ovenstående metodebeskrivelser, er i overensstemmelse med henstillingen fra Forsikring & Pension om omkostninger, herunder beregning af de kundespecifikke ÅOK og ÅOP-tal (LP-Info 46/17).

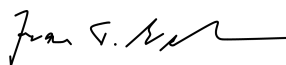
Endelig er det vores opfattelse, at afstemningen mellem summen af de kundespecifikke ÅOK-tal og selskabernes årsregnskaber samt selskabernes øvrige registreringer er udarbejdet i overensstemmelse med henstillingen fra Forsikring & Pension (LP-Info 46/17).

Hellerup, 26. juli 2018

Mikkel Jarbøl

Administrerende direktør

Ivan Toftegaard Carlsen

Ansvarshavende aktuar

9.2 Erklæring om beregning af ÅOK og ÅOP

9.2.1 Til ledelsen i Norli Pension Livsforsikring A/S

Vi har i overensstemmelse med Forsikring & Pensions henstilling i LP-information 46/17 foretaget en gennemgang af metodebeskrivelse, afstemningsskema og beregning af omkostningselementer ved opgørelse af ÅOK (årlege omkostninger i kroner) og ÅOP (årlege omkostninger i procent) for Norli Pension Livsforsikring A/S for 2017 for Bonuspensionbestanden.

Selskabets metodebeskrivelse og afstemningsskema er dateret den 24. juli 2018.

Vores konklusion udtrykkes med begrænset grad af sikkerhed.

9.2.2 Ledelsens ansvar

Ledelsen har ansvaret for, at metodebeskrivelsen, afstemningsskemaet samt beregning og fordeling af omkostningselementer ved opgørelsen af ÅOK og ÅOP er udarbejdet i overensstemmelse med LP-information 46/17.

9.2.3 Revisors ansvar

Vores ansvar er på baggrund af vores gennemgang alene at udtrykke en konklusion om, hvorvidt selskabets beregning af omkostningselementer ved opgørelse af ÅOK og ÅOP er foretaget i overensstemmelse med den udarbejdede metodebeskrivelse og selskabets øvrige registreringer.

Vi har udført vores arbejde i overensstemmelse med ISAE 3000, Andre erklæringer med sikkerhed end revision eller review af historiske finansielle oplysninger og yderligere krav ifølge dansk revisorlovgivning samt i overensstemmelse med vejledningen i LP-information 46/17 fra Forsikring & Pension med henblik på at opnå begrænset sikkerhed for, at selskabets beregning af omkostningselementer ved opgørelse af ÅOK og ÅOP er foretaget i overensstemmelse med den udarbejdede metodebeskrivelse og selskabets øvrige registreringer.

Deloitte Statsautoriseret Revisionspartnerselskab er underlagt international standard om kvalitetsstyring, ISQC 1, og anvender således et omfattende kvalitetsstyringssystem, herunder dokumenterede politikker og procedurer vedrørende overholdelse af etiske krav, faglige standarder og gældende krav i lov og øvrig regulering.

Vi har overholdt kravene til uafhængighed og andre etiske krav i FSR – danske revisorerets retningslinjer for revisors etiske adfærd (Etiske regler for revisorer), der bygger på de grundlæggende principper om integritet, objektivitet, faglig kompetence og fornøden omhu, fortrolighed og professionel adfærd.

9.2.4 Det udførte arbejde

Det udførte arbejde er foretaget ved hjælp af begrænsede stikprøver, interviews og proceduregennemgang, og vi har herunder påset, om

- selskabet beregner omkostningselementerne, herunder ÅOK og ÅOP, på den måde, som selskabet har beskrevet i metodebeskrivelsen,
- der er overensstemmelse mellem de oplysninger, som fremgår af afstemningsskemaet, og årsregnskabet for 2017 samt selskabets øvrige registreringer,
- de metodemæssige valg, som selskabet har redegjort for i metodebeskrivelsen, er anvendt i afstemningsskemaet,
- selskabet har udarbejdet en afstemning af, at samtlige opgjorte omkostninger er fordelt på selskabets kunder, samt at
- selskabet har godtgjort, at det ÅOK og ÅOP, som den enkelte kunde oplyses om, svarer til de omkostninger, som selskabet beregningsmæssigt har pålignet kunden.

Det udførte arbejde har ikke omfattet:

- Kontrol af fordelingen af de opgjorte omkostninger mellem de enkelte kunder samt den enkelte kundes oplysninger om ÅOK og ÅOP.

9.2.5 Konklusion

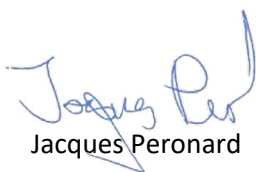
Ved det udførte arbejde er vi ikke blevet bekendt med forhold, der giver os anledning til at konkludere, at selskabets beregning af omkostningselementer ved opgørelse af ÅOK og ÅOP ikke i al væsentlighed er foretaget i overensstemmelse med den udarbejdede metodebeskrivelse, afstemningsskema og selskabets øvrige registreringer.

København, den 26. juli 2018

Deloitte

Statsautoriseret Revisionspartnerselskab

CVR-nr. 33 96 35 56

Jacques Peronard

statsautoriseret revisor

MNE-nr. 16613

Michael Thorø Larsen

statsautoriseret revisor

MNE-nr. 35823